

СТРАТЕГИЯ

ЗА РАЗВИТИЕ НА СИСТЕМАТА ЗА ОБРАЗОВАНИЕ
И КВАЛИФИКАЦИЯ НА КАДРОВИТЕ
ВОЕННОСЛУЖЕЩИ ОТ ВЪОРЪЖЕНИТЕ СИЛИ НА
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ВЪВЕДЕНИЕ

Обща тенденция в съвременния свят е запазващата се роля на въоръжените сили за поддържането на сигурността и отбраната на държавите, регионите и света. Тази закономерност, заедно с членството на Република България в НАТО, изисква непрекъснато усъвършенстване на системата за образование и квалификация за нуждите на въоръжените сили.

Средата за функциониране на тази система се обуславя от мисиите и задачите на въоръжените сили, законовата уредба, социално-икономическите отношения, информационните технологии, демографското развитие, членството на страната в НАТО и др.

Задачите, поставени пред въоръжените сили, изискват от кадрите военнослужещи по-висок морал и лична отговорност, добри лидерски умения, висока езикова и компютърна култура, задълбочено познаване на психологията и социалното поведение на хората с различни култури и религии, достатъчни познания за военнополитическите и хуманитарните кризи, за военните конфликти и войните в съвременния свят, както и познания за измеренията на конфликтите, екологията и опазването на околната среда.

Законът за отбраната и въоръжените сили на Република България (ЗОВСРБ), Закона за висшето образование (ЗВО), решенията на Народното събрание за преобразуване на висшите военни училища в Национален военен университет и за привеждане на акта за създаване на ВА "Г. С. Раковски" и ВВМУ "Н. Й. Вапцаров" в съответствие със ЗОВСРБ и ЗВО, наредбите за държавните изисквания за придобиване на висше образование по специалностите от професионалното направление "Военно дело" и въвеждането на системата за натрупване и трансфер на кредити имат решаващо значение при извършващите се промени в системата за образование и квалификация.

Промените в системата за образование и квалификация се осъществяват в условията на трансформация на въоръжените сили. Това е съпроводено с промяна в цялостната ценностна система на личността, което рефлектира и върху избора на военната кариера като професия. Тя се разглежда от обществото вече като част от професионалната реализация в живота, намираща успешно продължение и в цивилния живот. Това оказва влияние върху състоянието на системата, която трябва да даде образование и квалификация за успешна реализация на кадровите военнослужещи и след приключването на поетите от тях договорни задължения за служба във въоръжените сили.

Интензивното развитие на информационните технологии наложи промени в методите и формите на образование и обучение, провеждано от военнообразователната система. От сравнително краткотрайно то се превръща в обучение през целия живот, от специализирано до широкопрофилно.

Утежняващ фактор на настоящия етап е, че Република България е в период на влошаващо се демографско развитие. Населението на страната намалява поради отрицателния прираст и интензивната емиграция през последните години. Отрицателният прираст на населението води до неизбежно намаляване на завършилите средно образование потенциални кандидати за кадрова военна служба.

Кадровите военнослужещи от въоръжените сили трябва да са подготвени да работят в мултинационална среда в структури на НАТО и да участвуват в съвместни учения, мисии и антитерористични коалиции. За целта е необходимо да получат знания по въпросите на международната сигурност, международното право, лидерството, психологията, етносите и религиите, да формират нова управленска култура на международно, национално, институционално и изпълнителско равнище.

Изброените фактори не изчерпват изцяло особеностите на средата, в която функционира системата за образование и квалификация, но оказват решаващо влияние върху нейната мисия, целите, структурата и формите на обучение.

1. АНАЛИЗ НА СЪСТОЯНИЕТО.

Системата за образование и квалификация е структурирана от органи за управление на стратегическо ниво и военни училища, представени от Военна академия "Г. С. Раковски", Военномедицинска академия, НВУ "В. Левски", ВВМУ "Н. Й. Вапцаров". Професионалната военна подготовка се придобива в учебни бази (центрове за военна подготовка) на видовете въоръжени сили.

Във ВА "Г. С. Раковски" и висшите военни училища се провежда обучение на офицери и курсанти по пет военни специалности за придобиване на образователно-квалификационна степен "магистър" и "бакалавър" на професионалното направление "Военно дело".

Обучението на сержанти (старшини) се извършва в професионални сержантски (старшински) колежи.

Обучението на войници (матроси) на кадрова военна служба се осъществява в учебните бази (центровете за военна подготовка) на видовете въоръжени сили.

Придобиването и повишаването на квалификацията и преквалификацията на кадровите военнослужещи, съгласно нормативните документи, е задължително условие за тяхното длъжностно развитие, а редът и условията за нейното провеждане се определят с наредба на министъра на отбраната.

Системата за образование и придобиването и повишаването на квалификацията и преквалификацията функционира успешно с всичките си елементи и дейности. Налице са обаче и някои въпроси, на които следва да се акцентира вниманието:

- учебните планове и програми не съответстват напълно на потребностите на въоръжените сили;
- няма изградена система за изучаване на собствения и чуждия опит, за внасяне на необходимите корекции в учебната документация;
- учебните планове и програми на Академията и тези на висшите военни училища не са разработени по единен замисъл, независимо, че осигуряват придобиването на висше образование на различни степени от едно и също професионално направление – “Военно дело”;
- съдържанието на учебните програми на военните училища не съответства напълно на мисията и задачите на въоръжените сили;
- системата за натрупване и трансфер на кредити е въведена механично и не съответства на европейските изисквания;
- няма разработена визия за дистанционно обучение във военните училища;
- все още в учебния процес не намират място новите технологии за обучение като мултимедийните системи и web-базираното обучение;
- във военните училища не се изучават потребностите на войските с цел усъвършенстване на учебната документация;
- не се реализира изискването най-подготвените офицери да са преподаватели във военните училища;
- на практика не се използват инструктори (сержанти) за начално и общовойсково обучение;
- не са изградени структурите на професионалните сержантски колежи;
- липсва система за повишаване образованието и квалификацията на подофицерския състав;
- Военна академия „Г. С. Раковски” не използва изградената информационна система за оценка и поддържане качеството на обучение;

- лидерската подготовка не е внедрена в учебния процес с всичките й елементи;
- във висшите военни училища, за придобиване на начална военна подготовка, се обучават войници и матроси, което е в противоречие на ЗВО и Закона за държавния бюджет (ЗДБ);
- методиката за атестиране на преподавателския състав е в противоречие с методиката за атестиране на кадровите военнослужещи;
- липсват структури за иновационни изследвания в областта на образованието и квалификацията;
- системата за придобиване и повишаване на квалификацията и преквалификацията не е готова за провеждане на специализирани курсове в съответствие с изискванията на НАТО;
- не се използват изцяло предимствата на централизираното ръководство на системата;
- сградният фонд на висшите военни училища и учебните бази е в критично състояние. Спалните помещения, столовите и класните помещения са с остаряло оборудване и не са ремонтирани през последните 10 години;
- преподавателският и командирският състав са относително обособени, като не се прилага ротационният принцип за поддържане на връзка с войските; войсковият стаж на преподавателите в поделенията на Българската армия не се реализира пълноценно; не се привличат офицери и граждански лица, повишили квалификацията си в САЩ и европейски страни, за водене на занятия и предаване на придобития опит.

Изводът е, че съпоставяйки постигнатото с допуснатите слабости, ясно се очертава посоката за развитие на системата за образование и квалификация, което е добър гарант за качеството на обучение. Всички слабости изискват нови управленски решения, с които ще се отговори на новите мисии и задачи, стоящи пред въоръжените сили.

2. МИСИЯ, ВИЗИЯ, СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ, ПРИНЦИПИ, ЗАДАЧИ И ОСНОВНИ ЕЛЕМЕНТИ НА СИСТЕМАТА ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И ПРИДОБИВАНЕ И ПОВИШАВАНЕ НА КВАЛИФИКАЦИЯТА И ПРЕКВАЛИФИКАЦИЯТА.

2.1. Мисия на системата за образование и квалификация.

Мисията на системата е да провежда обучение на кадровите военнослужещи за придобиване на образование, квалификация, компетентности, подходяща мотивация, оптимални физически и психически качества, съответстващи на потребностите на въоръжените сили за изграждане на необходимите способности.

2.2. Визия за изпълнение на Стратегията.

Визията за системата за образование и квалификация е:

- да е в съответствие с мисията и задачите на въоръжените сили;
- да е централизирана;
- да е модулна и осигуряваща натрупване и трансфер на кредити в съответствие с европейските изисквания;
- да е хармонизирана с останалите страни – членки на НАТО;
- да е конкурентноспособна;
- да отговаря на изискванията на националното законодателство;
- да осигурява непрекъснатост, навременност и достатъчност на обучението.

2.3. Стратегически цели.

Системата за образование и квалификация следва да изпълни следните **стратегически цели**:

- да приведе учебната документация в съответствие с мисиите и задачите на въоръжените сили, нормативната уредба на страната,

изискванията на НАТО, европейските стандарти и модела за длъжностно развитие на кадровите военнослужещи;

- да премине към широкопрофилно модулно обучение, основано на реални кредити;
- да изгради съвременна учебно-материална база на основата на информационните технологии с използване на уеб базирано обучение, симулатори и тренажори;
- да въведе съвременни технологии на преподаване и учене;
- да обнови инфраструктурата и я приведе в съответствие с изискванията на стандартите на НАТО;
- да повиши квалификацията на научно-преподавателския и научноизследователския състав в съответствие с мисиите и задачите на въоръжените сили и въведе нови критерии за подбор и развитие;
- да усъвършенства системата за проучване реализацията на обучаемите и вземането на управленски решения за промени в учебната документация в съответствие с потребностите и изграждането на центрове за изучаване на нашия и чуждия опит.

2.4. Основни принципи.

Основните принципи, спазвани при функциониране на системата за образование и квалификация, са:

- единство на обучение и възпитание;
- последователност на подготовката и осигуряване на приемственост между отделните модули и етапи;
- функциониране в съответствие с действащото законодателство;
- стимулиране към повишаване на образователно-квалификационната степен и допълнителната квалификация;
- съчетаване на единоначалието и централизма с плурализма и демократичните принципи на самоуправление на военното училище;

- граждански контрол над системата за подготовка на кадри.

2.5. Задачи.

За реализиране на стратегическите цели е необходимо да се изпълнят следните задачи:

- да се изготвят обобщени модели за профила от компетентности на офицера (на тактическо и оперативно ниво) и на сержанта, на чиято основа да се разработят квалификационните характеристики за различните специалности и специализации;
- да се извърши преглед на учебната документация за обучение на офицери на тактическо и оперативно ниво и се оптимизират учебните дисциплини и съответните кредити;
- да се изготви обобщен модел за профила на войника (матроса), на чиято основа да се разработят изисквания за различните военноотчетни специалности;
- да се извърши преглед на учебната документация за обучение на сержантите и войниците и се оптимизират учебните дисциплини;
- с помощта на системния подход да се разработи учебна документация, осигуряваща постигането на необходимите компетентности на различните категории и нива на обучение;
- да се синхронизират специалностите и специализациите, по които се извършва обучението на тактическо и оперативно ниво с таблицата за военноотчетните специалности, осигуряваща длъжностното развитие;
- да завърши изграждането на академичните мрежи във военните училища;
- да се разработят част от учебните дисциплини от академичната подготовка като уеб базирани;
- да се осъществи конферентна връзка между факултетите на Националния военен университет „В. Левски“;

- да се осъвремени методиката за преподаване като се премине от метода „учене” към метода „как да се учи”;
- да се „изравнят” физическата и лидерската подготовка с академичната и военната подготовка;
- военните училища да приведат битовите си корпуси и столови в съответствие с изискванията на стандартите на НАТО;
- Военна академия „Г. С. Раковски” да изгради жилищни корпуси за настаняване на слушатели и специализанти;
- да се изготвят индивидуални планове за всеки преподавател, както за повишаване на квалификацията така и за придобиване на допълнителна квалификация, съответстваща на изискванията на новите учебни планове;
- да се синхронизира системата за оценяване на научно-преподавателския и научноизследователския състав с изискванията на ЗОВСРБ и ЗВО;
- да се изградят във военните училища центрове за изучаване на нашия и чуждестранния опит;
- да се изгради единна система във въоръжените сили за изследване реализацията на обучаемите на различни нива и категории;
- да се усъвършенства системата за оценяване и поддържане качеството на обучение във военните училища;
- да се подобри системата за вътрешна оценка на научно-преподавателския и научноизследователския състав;
- да се въведе методика за оценяване на поведението и представянето на обучаемите за времето на обучение (повече от един месец) и в курсове за повишаване на квалификацията.

2.6. Основни елементи на система за образование и квалификация.

Системата за образование и квалификация се състои от следните основни елементи: личен състав, учебно-материална база, организация и технология на обучението. Към първия елемент се отнасят: научно-преподавателският и научноизследователският състав, обучаемите, административният персонал и обслужващият състав. Към втория елемент спадат материалните ресурси, използвани в учебната и научната дейност. Третият и четвъртият елемент включват организационната структура на ръководство и технологията на обучение.

Тези елементи са функционално свързани за осъществяване на учебно-възпитателна, научноизследователска, административно-управленска, социално-битова и финансова дейност за подготовката на кадри за нуждите на въоръжените сили.

3. ОБРАЗОВАНИЕ И КВАЛИФИКАЦИЯ НА ОФИЦЕРСКИТЕ КАДРИ.

Образованието и квалификацията на офицерски кадри за нуждите на въоръжените сили се извършва във военни училища у нас и в чужбина. Обучението във военни училища в чужбина се осъществява на базата на сключени споразумения, а основно изискване за признаване на издаваните документи е да отговарят на системата на военните училища на Република България за натрупване и трансфер на кредити.

За отделни специалности, за които военните училища не подготвят кадри, обучението се осъществява в граждански висши училища.

3.1. Образование.

Придобиването на образование от офицерите се осъществява в три модула – тактически, оперативен и стратегически, като между всеки от тях се

повишава и придобива допълнителна квалификация в зависимост от изискванията на конкретната длъжност.

Модул „тактическо ниво” се провежда във висшите военни училища у нас и в чужбина и се състои от *академична, военна, физическа, лидерска и чуждоезикова подготовка*.

Академичната подготовка подпомага и доразвива военната подготовка и включва дисциплини за придобиване на образователно-квалификационна степен по гражданска специалност.

Военната подготовка включва начална военна подготовка с продължителност до 4 месеца, общовойска военна подготовка с продължителност до 6 месеца и специална военна подготовка с продължителност до 2 години.

Физическата подготовка се провежда по време на целия курс на обучение редовно и в извънучебно време, като на всеки обучаем задължително се осигуряват три пъти в седмицата по два часа условия за спортуване. Физическата подготовка се оценява един път в годината и завършва с държавен изпит.

Лидерската подготовка се провежда в редовно учебно време на модулен принцип, с теоретични и практически занятия през целия курс на обучение.

Чуждоезиковата подготовка е в обем от 700 часа и завършва с полагане на тест за задължително покриване на ниво не по-ниско от 1-1-1-1 по изискванията на стандарта на НАТО SATANG 6001.

Когато обучението на тактическо ниво се провежда в чуждестранни военни училища, натрупването и трансфера на кредити е за военната, физическата и лидерската подготовка.

Модул „оперативно ниво” се провежда във факултет „Командно-щабен” на ВА “Г. С. Раковски”, както и в чуждестранни военни академии, приравнени към това ниво, и се състои от *военна, лидерска, чуждоезикова и физическа подготовка*.

Военната подготовка включва специална подготовка на оперативно-тактическо ниво по следните специалности: „Организация и управление на оперативно-тактическите формирования от Сухопътните войски”, „Организация и управление на оперативно-тактическите формирования от Военновъздушните сили”, „Организация и управление на оперативно-тактическите формирования от Военноморските сили”, „Организация и управление на оперативно-тактическите формирования за логистично осигуряване”, „Организация и управление на комуникационното и информационното осигуряване в оперативно-тактическите формирования” и „Военна администрация”.

Лидерската подготовка се провежда в редовно учебно време на модулен принцип с теоретични и практически занятия през целия курс на обучение.

Физическата подготовка се провежда в редовни учебни занятия – теоретично, а в извънучебно време задължително се осигуряват три пъти в седмицата по два часа условия за спортване. Физическата подготовка се оценява един път в годината.

Чуждоезиковата подготовка е в обем от 700 часа и завършва с полагане на тест за задължително покриване на ниво не по-ниско от 2-2-2-2 по изискванията на стандарта на НАТО SATANG 6001.

Модул „Стратегическо ниво” се провежда във факултет „Национална сигурност и отбрана” на ВА “Г. С. Раковски”, както и в чуждестранни военни академии, приравнени към това ниво, и се състои от *военна и лидерска подготовка*.

Военната подготовка включва изучаване на дисциплини на стратегическо ниво по специалност „Стратегическо ръководство на отбраната и въоръжените сили”.

Лидерската подготовка се провежда в редовно учебно време на модулен принцип с теоретични и практични занятия през целия курс на обучение.

3.2. Придобиване и повишаване на квалификацията и преквалификацията.

Придобиването и повишаването на квалификацията е дефинирана като длъжностна, целева и чуждоезикова и е структурирана в система от курсове, провеждани във военни и граждански висши училища в страната и чужбина. Придобиването и повишаването на квалификацията е задължително условие за заемане на по-висока длъжност и повишаване в съответстващо военно звание. Тя се провежда в звена на военните училища, а за специалности, по които не се извършва обучение в тях, и в граждански висши училища, като се планира ежегодно в зависимост от потребностите на въоръжените сили.

Военните училища провеждат курсове за длъжностна и допълнителна следдипломна квалификация, както и курсове за преквалификация. Освен това се провеждат и курсове, подпомагащи социалната адаптация на кадровите военнослужещи при преминаването им в резерва и др.

Курсовете на тактическо ниво са за длъжностна целева и чуждоезикова квалификация.

Длъжностната квалификация е с продължителност до 4 учебни седмици за получаване на допълнителни знания и умения, необходими за заемане на длъжност, за осигуряване на бързо и ефективно навлизане в работата и реализация на длъжността. Всички офицери на кадрова военна служба, предвидени за заемане на по-висока конкретна длъжност, задължително преминават през този вид следдипломна квалификация, с

изключение на завършващите ВА “Г. С. Раковски” и военни академии на други държави.

Целевата квалификация е с продължителност от 2 до 4 учебни седмици и е като изпреварваща подготовка за своевременно и ефективно изучаване и усвояване на предстоящи за въвеждане бойна техника и въоръжение; за придобиване на по-висока квалификация по специалности, по които не се подготвят специалисти във военните академии; за изучаване и усвояване на компютърна, изчислителна, организационна и друга техника и дейности в зависимост от функционалните и щатните потребности.

Чуждоезиковата квалификация се провежда на нива с различна продължителност от 4 до 18 учебни седмици. Във всяко следващо ниво се обучават офицери, притежаващи документ за завършено предходно ниво.

Преквалификация за придобиване на военна квалификация “офицер” и военноотчетна специалност от приети на кадрова служба офицери, притежаващи образователно-квалификационна степен “бакалавър” или по-висока, придобита в гражданско висше училище, се получава след преминаване на начална и общовойска подготовка на модул „тактическо ниво” с продължителност до 6 месеца.

Курсовете на оперативно и стратегическо ниво са за длъжностна и целева квалификация.

Длъжностната квалификация на офицери е с продължителност от 4 до 16 седмици и се провежда във ВА „Г. С. Раковски”.

Целевата квалификация на офицерите е във вид на семинари и курсове с продължителност от една до четири седмици. Провежда се за усвояване на специфични знания и умения по въпроси, за които не е извършвано обучение в магистърските програми или се налагат от изпълнението на специфични мисии и задачи, промени в щатове, длъжностни характеристики, навлизане на нова бойна техника, нови доктринални и бойни документи и други.

Целевата квалификация не е свързана с длъжностите на обучаемите, а с характера на извършваната от тях дейност.

Списъкът и видът на курсовете, провеждани във военните училища, изискванията към участниците в тях, както и редът за провеждането им се регламентират с Наредба за следдипломна квалификация. Тематиката и продължителността на курсовете на оперативно и тактическо ниво ежегодно се обявяват в Регистър на курсовете.

В зависимост от продължителността на курсовете за придобиване и повишаване на квалификацията успешно завършилите получават “удостоверение” или “свидетелство”.

3.3. Модел на обучение на тактическо ниво.

На тактическо ниво обучението се извършва във висши военни училища. Те съсредоточават усилията си за даване на базова широкопрофилна подготовка по военни и граждански специалности, отговарящи на изискванията на националното законодателство по модулен принцип, с възможност за обмяна на кредити. Обучението на курсантите за придобиване на образователно-квалификационна степен "бакалавър" осигурява получаване на цялостна представа за характера на професионалното направление "Военно дело" и фундаментална подготовка по една от специалностите му. Във военното училище курсантите овладяват широкопрофилни теоретични знания, практически умения и умения за адаптивност в съответствие с изменящите се условия при реализирането във войските. Тук те придобиват умения за самостоятелна професионална работа и за работа в екип.

Приемът на курсанти се извършва по специалностите “Организация и управление на тактическите подразделения от Сухопътните войски”, “Организация и управление на тактическите подразделения от Военновъздушните сили”, “Организация и управление на тактическите

подразделения от Военноморските сили”, “Организация и управление на тактическите подразделения за логистично осигуряване” и “Организация и управление на комуникационните и информационните системи на тактическите подразделения” и по специализациите “Летец-пилот”, “Щурман-УВД” и “Разузнаване”.

Разпределянето на курсантите по специализации се извършва в края на първата учебна година по специално разработена методика.

Особено внимание през целия курс на обучение се обръща на възпитателната работа с курсантите. В тази дейност се включват катедрите по обществените и хуманитарни дисциплини, командирите на курсантските поделения, инструкторите и секциите по психопрофилактика. Целта на възпитателната работа е изграждането на качества като честност, лоялност, отговорност, умение за коректни личностни взаимоотношения и други качества, необходими на офицера за изграждането му като лидер. През целия курс на обучение курсантите се изграждат като лидери, които носят пълна отговорност за подготовката и бойната готовност на личния състав от поверените им войскове единици, за възпитаване на подчинените в патриотизъм и национална гордост, за поддържане на военната дисциплина и морално-психическото състояние на своите подчинени, за формиране на чувство за дълг и отговорност пред родината и българския народ, за състоянието на въоръжението, бойната техника, боеприпасите и другите материални средства.

Професионалната военна и академична подготовка на курсантите ги подготвя като офицери за ръководене на войска единица (взвод, рота и приравнена на нея), за управление на бойното използване на оръжията и техническите средства, както и за изпълнение на задълженията на дежурни офицери. Подготовката протича през всички години на обучението, в строга методическа последователност, с поэтапен контрол и оценка на знанията и уменията. Обучението завършва с държавни изпити. Командирските стажове,

летателната подготовка и плавателната практика се провеждат в поделенията на видовете въоръжени сили. Там се осигурява придобиване на трайни професионални умения и навици от курсантите. Провеждат се по учебен план по определени методики, с нарастване на сложността в изпълнение на задълженията на различните редови и командирски длъжности. Осигуряват се реално изпълнение и участие в учебната и бойната дейност на войсковите подразделения.

Физическата подготовка на курсантите е насочена към формиране и запазване у тях на добро здраве, сила и издръжливост на продължителни физически натоварвания и на сложни метеорологични условия. Подготовката се провежда в съответствие с нормативните документи, през всички години на обучение както в редовни занятия, така и извън разписанието. Курсантите полагат ежегодно изпит по физическа подготовка, а обучението им завършва с държавен изпит.

Чуждоезиковата подготовка на курсантите се провежда за владение на английски език в степен, позволяваща водене на разговор на професионални и битови теми, ползване на литература на английски език по специалността и изработване на необходимите за дейността им документи в интерес на провеждането на дейности в рамките на НАТО и „Партньорство за мир”. Подготовката протича през всичките години на обучение. Предвидени са междинни етапи на оценка и контрол. Обучението завършва с държавен изпит и квалификационен изпит за владение на ниво по английски език по стандарта на НАТО STANAG 6001 на степен, не по-ниска от 1-1-1-1.

През целия курс на обучение курсантите се оценяват и класират след всеки семестър по методика, утвърдена от началника на Генералния щаб на Българската армия. След завършване на курса на обучение въз основа на класирането те избират гарнизон и длъжност от общия списък на предложените вакантни длъжности.

3.4. Модел на обучение на оперативно ниво.

Обучение на оперативно ниво се провежда във ВА “Г. С. Раковски” в академии и училища на други държави и граждански висши училища.

Във факултет “Командно-щабен” на ВА “Г. С. Раковски се провежда обучение за придобиване на образователно-квалификационна степен “магистър” по специалности от професионално направление “Военно дело” след придобита степен “бакалавър” в същото направление. Обучението осигурява широкопрофилна подготовка и задълбочаване на подготовката в областта на военното дело в съответствие с придобитата специалност.

Във факултета се извършва обучение по шест специалности. По специалността “Организация и управление на оперативно-тактическите формирования от Сухопътните войски” се провежда обучение, необходимо за всички офицери, предвидени за заемане на длъжности “командир на батальон” и по-високи. То е предназначено и за специалистите от родовете и специалните войски, които ще работят в щабове на съединенията, командванията и в щабове на видовете въоръжени сили. Обучението е задължително за офицерите, предвидени за работа в щабове на многонационални съвместни оперативни сили.

По специалността “Организация и управление на оперативно-тактическите формирования от Военновъздушните сили” се провежда обучение, което обхваща обем от теоретични знания и практически умения, необходими за изпълнение на длъжности от командир на ескадрила, дивизион, възел и по-високи, работа в щабове на съединенията и корпусите и в щаба на Военновъздушните сили. Обучението е задължително и за офицерите, предвидени за работа на приравнени длъжности в многонационални съвместни оперативни сили и международни щабове.

По специалността “Организация и управление на оперативно-тактическите формирования от Военноморските сили” се провежда обучение, необходимо за всички офицери, предвидени за длъжностите командир и

началник на щаб на корабен дивизион, началник на щаб и заместник-командир на съединение от Военноморските сили, началник и заместник-началник на отдел от щаба на Военноморските сили, офицер специалист по оперативно-тактическа подготовка в щаб на съединение, в управленията и в отделите от щаба на Военноморските сили.

По специалността “Организация и управление на логистичното осигуряване в оперативно-тактическите формирования” се провежда обучение, необходимо за офицери, предвидени за заемане на длъжности заместник-командир на батальон и по-високи. То е предназначено за специалистите по логистично осигуряване, които ще работят в щабове на съединения и в щабове на видовете въоръжени сили и биха могли да заемат командни длъжности в частите и съединенията за логистично осигуряване. Обучението е задължително за офицерите, предвидени за работа в многонационални съвместни оперативни сили, както и за такива, които участват в работата на многонационални щабове.

По специалността “Организация и управление на комуникационните и информационните системи в оперативно-тактическите формирования” се провежда обучение, необходимо за офицери, предвидени за заемане на длъжности от командир на батальон, приравнени и по-високи. То е предназначено за офицери от КИС, които ще служат в свързочните части и съединения, щабове на съединенията, отделите и управленията от видовете въоръжени сили. Обучението е задължително за офицерите, предвидени за работа в многонационални съвместни оперативни сили и в международни щабове.

По специалността „Военна администрация” се провежда обучение, необходимо за офицери, предвидени за заемане на длъжности в щабове на съединения, щаб на вид въоръжени сили, Генералния щаб на Българската армия и Министерството на отбраната и структури на подчинение на министъра на отбраната, за които не се изискват ВОС по изброените по-горе

специалности. Специалността има за цел да подготви офицери за заемане на длъжности, свързани с работа с личния състав, връзки с обществеността, гражданско-военни отношения, мотивация и качество на живот, международни длъжности за планиране на отбраната и работа с личния състав.

Подготовката на офицерите за оперативно ниво е разделена в четири модула.

Военна подготовка. Основната цел, която ще се постига с изучаването му, е даване теоретична подготовка на обучаемите в областите теория на войната, стратегия, оперативно изкуство и тактика, а също и умения да се организират и водят бойни действия и операции в различни условия и с различни цели.

В модула се изучават следните курсове (дисциплини): теория на войната, стратегия, тактика – теория и практика, оперативно изкуство – теория и практика, военни операции, различни от война, и бъдещи операции.

Военноспециална подготовка. Целта на модула е да се задълбочат знанията и уменията на обучаемите за дейности, специфични за специалността. Учебните дисциплини се определят от профилиращите катедри след съгласуването им с учебните програми на военните училища и курсовете.

Мениджмънт. Целта е да се формират у обучаемите управленски качества, съответстващи на съвременните изисквания. В модула се изучават следните курсове: комуникиране, лидерство, командване и мениджмънт.

Чуждоезиковата подготовка. Чуждоезиковата подготовка на офицерите се провежда за достигане на владение на английски език в степен, позволяваща водене на разговор на професионални и специфични военни теми, ползване на литература на английски език по специалността и изработване на необходимите за дейността им документи в интерес на провеждането на дейности в рамките на НАТО и „Партньорство за мир”.

Обучението завършва с полагане на тест за владение на английски език по стандарта на НАТО STANAG 6001 на степен, не по-ниска от 2-2-2-2.

3.5. Модел на обучение на стратегическо ниво.

Обучението на офицери за работа на стратегическо ниво се осъществява във факултет “Национална сигурност и отбрана” на Военна академия „Г. С. Раковски”, както и в чуждестранни военноучебни заведения, с които Академията има сключен договор за натрупване и трансфер на кредити.

Обучението осигурява широкопрофилна подготовка за вземане на решения и поемане на висши управленски отговорности във въоръжените сили.

Приемането се извършва чрез конкурс при условия и по ред, определени с наредба на министъра на отбраната.

Обучението по специалност „Стратегическо ръководство на отбраната и въоръжените сили“ е предназначена за придобиване на образователно-квалификационна степен „магистър“ по специалността „Стратегическо ръководство на отбраната и въоръжените сили“ и е висш етап от квалификацията по въпроси на отбраната и въоръжените сили.

3.6. Форми на обучение и видове образователно-квалификационни степени.

Обучението на тактическо, оперативно и стратегическо ниво се извършва в редовна форма. В определени случаи, разпоредени с наредба от министъра на отбраната, обучението за оперативно ниво може да се осъществи в задочна или дистанционна форма на обучение.

Обучаемите, изпълнили изискванията на учебния план, получават диплома за завършено висше образование по специалност на образователно-квалификационна степен:

- на тактическо ниво – „бакалавър” от професионално направление "Военно дело";
- на оперативно ниво – „магистър” от професионално направление "Военно дело";
- на стратегическо ниво – „магистър” от професионално направление "Сигурност и отбрана".

Учебните планове за придобиване на образователно-квалификационна степен “бакалавър” и “магистър” на професионално направление "Военно дело" и професионално направление "Сигурност и отбрана" се утвърждават от министъра на отбраната по предложение на заместник-министъра на отбраната, подпомагащ министъра на отбраната по ръководство на военните училища и научноизследователската работа. Учебните планове се съгласуват с министъра на образованието и науката, началника на Генералния щаб на Българската армия и съответния командващ на вида на въоръжената сила.

4. ОБРАЗОВАНИЕ И КВАЛИФИКАЦИЯ НА СЕРЖАНТСКИ КАДРИ.

Функциите, изпълнявани от сержантите, зависят от длъжностите, които те заемат в командната, административната, техническата, логистичната и инструкторската група на сержантската йерархия.

4.1. Придобиване на образование на сержантски кадри.

Придобиването на професионално образование 4-та степен се осъществява в професионални сержантски колежи, подготвящи сержантски кадри за нуждите на всеки вид въоръжени сили. Колежите отговарят на изискванията на Закона за народната просвета (ЗНП) и Закона за професионалното образование и обучение (ЗПОО) и са в структурата на висшите военни училища.

За сержанти могат да кандидатстват кадрови войници (матроси) след прослужване на минимум 3 години кадрова военна служба, притежават атестационна оценка - първа група, в годината на кандидатстване и отговарят на изискванията на ежегодно издавана от министъра на отбраната наредба.

Обучението се осъществява в задочна и дистанционна форма.

Обучението в професионалните сержантски колежи се осъществява по *военна, лидерска, чуждоезикова и физическа подготовка и обучение по гражданска специалност.*

Сержантите, предвидени да бъдат назначени на командни длъжности, следва да придобият знания и практически умения като командири на отделения (екипажи, разчети) и основни познания по специалността от рода войска.

Сержантите, предвидени да бъдат назначени на административни длъжности, следва да придобият знания и практически умения да изпълняват функционалните си задължения на ниво младши административен изпълнител.

Сержантите, предвидени да бъдат назначени на логистични длъжности, следва да придобият знания и практически умения самостоятелно да изпълняват функционалните си задължения на ниво младши специалист.

Сержантите, предвидени да бъдат назначени на технически длъжности, следва да придобият знания и практически умения самостоятелно да обслужват техниката, за която отговарят.

Сержантите, предвидени да бъдат назначени на инструкторски длъжности, следва да придобият знания и практически умения за самостоятелно провеждане на занятия по начална и общовойска подготовка.

На успешно завършилите се присвоява звание “младши сержант” („старшина II степен”), придобиват 4-та степен на професионално образование със съответната гражданска специалност и се назначават на

длъжност.

Сержантите могат да бъдат подбрани за повишаване в подофицерски военни звания след завършване на първа степен на висше образование и придобиване на образователно-квалификационна степен „специалист по...”. Обучението се осъществява в задочна и дистанционна форма във висшите военни училища по модули и включва: военна подготовка – модул „специална военна подготовка”, академична подготовка – по гражданска специалност, „лидерска подготовка” и „физическа подготовка”.

След успешното завършване сержантите придобиват образователно – квалификационна степен “специалист по...” и подофицерско военно звание.

4.2. Придобиване и повишаване на квалификацията и преквалификацията от сержантския състав.

Придобиването и повишаването на квалификацията и преквалификацията от сержантския състав се осъществява в система от курсове, ежегодно обявявани в Регистър на курсовете.

Курсовете са за целева, длъжностна и чуждоезикова квалификация.

Курсове за целева квалификация – продължителност до 4 седмици. Курсовете са изпреварващи за своевременно и ефективно изучаване и усвояване на нова бойна техника и въоръжение, за придобиване на по-висока квалификация по специалността, за усвояване на компютърна и изчислителна техника и дейности в зависимост от функционалните и щатните потребности с отчитане на възможностите за длъжностно развитие.

Курсовете за длъжностна квалификация са с продължителност до 10 седмици. Тази подготовка е като изпреварваща за своевременно и ефективно изучаване и усвояване на нова длъжност.

Курсовете за чуждоезикова подготовка се провеждат във висшите военни училища на няколко нива, с различна продължителност, съответстваща на продължителността за подготовка на офицерите.

5. ПОДГОТОВКА НА КАДРОВИ ВОЙНИЦИ.

Обучението на кадрови войници (матроси) се провежда в учебни бази (центрове за военна подготовка) на видовете въоръжени сили и е с продължителност от 12 до 14 седмици и се провежда на 2 етапа.

Първият етап е базисна военна подготовка с продължителност 6 седмици за отслужилите и 8 седмици (начална и базисна военна подготовка) за неотслужилите наборна военна служба. През етапа усилията са насочени за изравняване на общата военна подготовка между отслужилите и неотслужилите, като се изучават устави, строева, огнева, тактическа и физическа подготовка.

В края на базисната военна подготовка се провежда комплексен изпит по изучаваните дисциплини. На получилите слаба оценка на изпита се прекратява договорът за обучение.

Приетите кадрови войници, придобили квалификация, съответстваща на военноотчетната специалност, след завършване на първия етап полагат изпит и по специална военна подготовка. При положителна оценка не провеждат специално военно обучение.

Вторият етап е специална военна подготовка с продължителност от 6 до 8 седмици. Провежда се в центрoвете за военна подготовка, а по отделни военноотчетни специалности – в поделенията.

Обучението завършва с изпит и издаване на документ за придобита военноотчетна специалност.

След приключване обучението секция “Психопрофилактика” и инструкторите изготвят индивидуални оценки за проявените от обучаемите качества, които се съхраняват в личните кадрови дела в поделението, където се зачисляват кадровите войници.

Учебните планове и програми за подготовка на кадрови войници се разработват в учебни бази (центрове за военна подготовка) на видовете

въоръжени сили и се утвърждават от началника на Генералния щаб на Българската армия по предложение от командващия на вида въоръжена сила.

През втората година кадровите войници могат да се явят на изпит за покриване на изискванията за класна специалност II клас, а през третата година – за класна специалност I клас, както и да придобият втора специалност.

Изпитите за класна специалност се провеждат в учебни бази (центрове за военна подготовка) на видовете въоръжени сили.

Придобилите класна специалност могат да бъдат повишавани в звание “ефрейтор”.

След изтичането на първия договор кадровите войници (матроси) могат да кандидатстват за обучение в Професионален сержантски (старшински) колеж.

6. ОБУЧЕНИЕ НА РЕЗЕРВА.

6.1. Обучение в постоянния резерв.

6.1.1. Индивидуална подготовка на постоянния резерв.

След сключване на договор за служба в постоянния резерв резервистите преминават модулно обучение в центрoвете за военна подготовка, съобразно притежаваната квалификация. Модулите са начална, общовойскова и специална военна подготовка.

Обща продължителност на подготовката в рамките на една година за офицери е 45 дни, за сержантите 30 дни, а за войниците – 15 дни.

6.1.2. Колективна военна подготовка на постоянния резерв.

Колективната военна подготовка на постоянния резерв се провежда съгласно ежегодните планове за подготовката на командирите, щабoвете и войските.

За постоянния резерв в силите с ниска степен на готовност и

военновременните формирования колективната военна подготовка се провежда съгласно Плана за мобилизационна подготовка на формированиято.

Общата продължителност на колективната военна подготовка на резервистите от постоянния резерв за календарна година е не повече от 15 дни.

6.2. Обучение в мобилизационния резерв.

Обучението на мобилизационния резерв се осъществява според нивото на подготвеност и по нива на готовност - мобилизационен резерв с висока степен на готовност и ниска степен на готовност. Отчитат се следните особености:

- **мобилизационен резерв с висока готовност**, който се състои от подбрани по ВОС резервисти, придобили военна квалификация за съответната длъжност, и включващ:

- освободени от кадрова военна служба;
- резервисти, получили мобилизационно назначение, преминали военна подготовка;
- резервисти, получили мобилизационно назначение, притежаващи гражданска специалност, съответстваща на назначението им.

- **мобилизационен резерв с ниска готовност**, състоящ се от резервисти с мобилизационно назначение, и включващ:

- освободени от кадрова военна служба без необходимата квалификация за съответната длъжност;
- резервисти без военна подготовка.

6.2.1. Индивидуална подготовка.

Индивидуалната подготовка на резервистите от **мобилизационния резерв с висока степен на готовност** се провежда за:

- освежаване на специалната военна подготовка;
- придобиване на допълнителна квалификация за изпълнение на мобилизационното назначение;
- допълнителна квалификация за нова военно отчетна специалност;
- допълнителна квалификация за нова длъжност.

Индивидуалната подготовка с резервистите от **мобилизационния резерв с ниска степен на готовност** се провежда по:

- начална военна подготовка;
- общовойскава военна подготовка;
- специалната военна подготовка за придобиване на военно-отчетна специалност;

Индивидуалната подготовка се осъществява на основата на пет годишен план, утвърден от началника на Генералния щаб на Българската армия.

6.2.2. Колективна подготовка

Колективната военна подготовка на мобилизационния резерв се провежда под следните форми:

- мобилизационни игри, тактически учения и тренировки;
- командирски сборове и комплексни занятия;
- щабни тренировки;
- командно-щабни учения.

Колективната подготовката на резервистите от мобилизационния резерв се планира на базата на утвърдения годишен “План за подготовка на Българската армия”.

По време на участие в учебно-мобилизационни мероприятия в състава и по щатовете на Българската армия резервистите от мобилизационния резерв се ползват със статута на кадрови военнослужещи и получават парично възнаграждение по ред определен с постановление на Министерския

съвет на Република България.

7. РАЗВИТИЕ НА НАУЧНО-ПРЕПОДАВАТЕЛСКИ И ИНСТРУКТОРСКИ СЪСТАВ.

За научно-преподавателски, научноизследователски и преподавателски състав във ВА “Г. С. Раковски” и висшите военни училища се назначават лица в съответствие със ЗОВСРБ, ЗВО и ЗНСНЗ.

Поради сравнително ниска възрастовата граница за назначаване на асистенти според изискванията на ЗНСНЗ и особеностите в кадровото развитие на офицерите се допуска завишаване на възрастовата граница на кандидатите за явяване на конкурс за асистенти във Военна академия “Г.С.Раковски”.

След успешно положен конкурсен изпит назначените асистенти (научни сътрудници, преподаватели) във военните училища участват в педагогически курс, в който се изучава и методиката за преподаване на съответната дисциплина. По решение на Академичния съвет на съответното военно училище в учебния план и програмата може да се включи изучаването и на други учебни дисциплини.

Научното израстване на научно-преподавателския, научноизследователския и преподавателския състав се осъществява по изискванията на ЗВО и ЗНСНЗ.

Повишаването на квалификацията на преподавателите се осъществява чрез обучение в докторантура, придобиване на квалификация и специализация във военни и граждански академии и училища в страната и в чужбина.

Научно-преподавателският и научноизследователският състав от военните училища задължително на всеки пет – седем години, по план, утвърден от министъра на отбраната, съгласувано с началника на Генералния

щаб на Българската армия, се ротира за една година на длъжност във войските (силите).

В обучението в учебните бази (центровете за военна подготовка) на видовете въоръжени сили са включени инструктори – офицери и сержанти от постоянния резерв. Сержантите инструктори задължително се подбират на ротационен принцип от поделенията на Българската армия сред показалите най-високи резултати.

8. ФИНАНСИРАНЕ НА ВОЕННИТЕ УЧИЛИЩА

Планирането, програмирането и бюджетирането на финансовите средства на военните училища се осъществява по специална Основна програма „Образование и квалификация”.

Правилата за формиране на бюджетите на военните училища се определят от ежегодни Указания по планирането, програмирането и бюджетирането за съответната година на министъра на отбраната и правилника за дейността на съответното военно училище. В приходната част на бюджета на военните училища постъпват субсидии от държавния бюджет за съответната година като трансфер от бюджета на Министерството на отбраната, определен със Закона за държавния бюджет на Република България, и от собствени приходи. Приходната и разходната част на бюджета се съставят по класификацията на приходите и разходите на бюджета на Министерството на отбраната. Превишаването на приходите над разходите в края на годината преминава като наличност в бюджета за следващата година. Началниците на военните училища са разпоредители с бюджетите на училищата и отговарят за законосъобразното и целесъобразното им разходване.

9. РЪКОВОДСТВО НА СИСТЕМАТА ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И КВАЛИФИКАЦИЯ

Министърът на отбраната осъществява общото ръководство на военното образование и на научноизследователската дейност в Министерството на отбраната. При осъществяване на тези функции министърът на отбраната се подпомага от началника на Генералния щаб на Българската армия, от заместник-министър и от обособена структура в администрацията на Министерството на отбраната.

Общото ръководство на военното образование и научноизследователската дейност във въоръжените сили министърът на отбраната осъществява, като:

- съгласувано с министъра на образованието и науката прави предложения до Министерския съвет на Република България за откриване, преобразуване и закриване на военни академии, висши военни училища, факултети, филиали, институти и колежи към тях, както и на военнаучни организации;
- съгласувано с министъра на образованието и науката предлага на Министерския съвет на Република България за изменение и допълнение държавните изисквания за получаване на образователни степени по специалностите от професионално направление “Военно дело”;
- съгласувано с министъра на образованието и науката утвърждава специалностите във военните училища;
- съгласувано с министъра на образованието и науката утвърждава учебните планове на специалностите във военните училища;
- съгласувано с министъра на образованието и науката предлага ежегодно за утвърждаване от Министерския съвет броя на приеманите за обучение курсанти и студенти по специалности и броя на докторантите във военните училища;

- съгласувано с министъра на образованието и науката предлага за приемане от Министерския съвет правилниците за устройството и дейността на военните училища;
- по предложение на началника на Генералния щаб утвърждава квалификационните характеристики на специалисти с висше образование от професионално направление “Военно дело”;
- утвърждава формите и степените, по които се провежда обучението във военните училища;
- утвърждава системата за оценяване и поддържане качеството на обучението и на академичния състав на военните училища;
- утвърждава реда, показателите и критериите за атестиране на научно-преподавателския и научноизследователския състав;
- утвърждава модел за длъжностно развитие на научно-преподавателския състав;
- издава правилници, наредби, инструкции и заповеди, отнасящи се до военното образование и научноизследователската дейност.

Обособената структура в администрацията на Министерството на отбраната непосредствено ръководи системата за придобиване на образование и квалификация, както и научноизследователската дейност във военните училища.

Началникът на Генералния щаб на Българската армия:

- предлага на министъра на отбраната специалностите и формите на обучение във военните училища;
- ръководи разработването на проекти за държавни изисквания за специалностите от професионално направление “Военно дело”;
- предлага на министъра на отбраната за утвърждаване квалификационните характеристики на специалисти от професионалното направление “Военно дело”;

- предлага на министъра на отбраната за утвърждаване учебните планове на специалностите от професионалното направление “Военно дело”;
- организира разработването на нормативните актове, свързани с изпълнението на изискванията на ЗОВСРБ и ЗВО в частта за придобиване на военно образование;
- предлага на министъра на отбраната модел за длъжностно развитие на научно-преподавателския състав;
- предлага ежегодно на министъра на отбраната броя на приеманите за обучение слушатели, курсанти и сержанти по специалности и броя на докторантите във военните училища;
- предлага на министъра на отбраната випускниците на военните училища за присвояване на първо офицерско звание;
- открива, преобразува и закрива учебни бази, сектори, центрове, библиотеки, лаборатории, учебни полигони, издателски комплекси и други относително обособени структури във формирования, осъществяващи военна подготовка и придобиване на военна квалификация в Българската армия;
- утвърждава ежегоден отчет за резултатите от дейността по военната подготовка и придобиването на необходимата военна квалификация на личния състав от Въоръжените сили на Република България;
- утвърждава ежегоден отчет за реализацията на випускниците на военните училища;
- предлага за утвърждаване на министъра на отбраната членове на държавните изпитни комисии, представители на Генералния щаб и видовете въоръжени сили;
- предлага на министъра на отбраната правилници, наредби, инструкции и заповеди, свързани с професионалната военна подготовка, както и по взаимодействието и всестранното им осигуряване от Българската армия.

10. ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ РЕАЛИЗИРАНЕ НА СТРАТЕГИЯТА.

В резултат на реализирането на Стратегията се очакват следните резултати:

- синхронизиране на системата за придобиване на образование и квалификация на кадровите военнослужещи от Въоръжените сили на Република България със системите на страните – членки на НАТО;
- превръщане на обучението от еднократно в обучение през цялата служба;
- повишаване ефективността на преподаването с използването на нови технологии;
- създаване на условия за трансфер на кредити при придобиване както на образователна степен, така и на допълнителна квалификация за заемане на нова длъжност;
- повишаване качеството и резултатите на лидерската подготовка;
- изравняване продължителността и качеството на различните видове подготовки на всяко ниво на обучение;
- въвеждане на дистанционното обучение за различните нива и категории обучаеми;
- повишаване конкурентноспособността на военните училища;
- подобряване инфраструктурата и учебно материалната база на военните училища;
- подобряване условията за учене и научноизследователска работа във военните училища;
- повишаване мотивацията както на обучаемите, така и на преподавателите за издигане качеството на учебния процес;
- повишаване качеството на началната и общовойсковата подготовка чрез използване на сержанти за инструктори в центровете за военна подготовка;

- създаване на ефективни структури за иновационни изследвания в областта на образованието и квалификацията;
- подобряване на условията за атестиране на научно-преподавателския състав.

11. ОЦЕНКА НА РИСКА

При реализиране на Стратегията е възможно да се появят следните категории рискове: в институционален, законодателен, икономически, структурен и социален аспект.

Идентифицирането на риска във всяка категория и анализирането му са извършени с използването на следните показатели:

- ниво на приоритет;
- вероятност за поява;
- прогнозирано време (период) за поява;
- вероятни последици от реализиране;
- превенция за недопускане на риска.

Анализът на рисковите събития е посочен в Таблица № 1.

Таблица № 1

Анализ на рисковите събития при разработването и реализирането на Стратегията

Описание на риска	Приоритет	Вероятност	Време за появяване	Последици от риска	Превенция за недопускане на риска
Институционален аспект					
Консолидиране на недостатъчна политическа воля за приемане на Стратегията	Нисък	Ниска	В началото на процеса	Невъзможност за реализиране на Стратегията	Ангажиране на политическото и военното ръководство в процеса на разработване на Стратегията
Забавяне на процеса за внасяне на документите за създаването на	Нисък	Ниска	В процеса на работата	Начало на въвеждането на Стратегията при незавършена	Ангажиране вниманието на широката общественост с

Описание на риска	Приоритет	Вероятност	Време за появяване	Последици от риска	Превенция за недопускане на риска
нормативната база				нормативна база	потребността от нова Стратегия
Законодателен аспект					
Забавяне на приемането на нормативните актове в Народното събрание	Висок	Висока	В начален етап	Невъзможност за започване на процеса	Лобиране пред народното представителство за своевременно приемане на документите в изпълнение на новата Стратегия
Забавяне на разработването на подзаконовите актове.	Среден	Ниска	На етап на изграждане на структурите и органите за управление	Забавяне на процеса и некачествено реализиране на Стратегията	Предварителна подготовка на ВВУ за разработване на подзаконовите актове
Икономически аспект					
Непреструктуриране на програмната схема на PPBES	Висок	Висока	На заключителния етап	Нереализиране на идеята на Стратегията за превръщане в приоритет на СУЧР	Комуникиране на идеите на Стратегията пред Програмния съвет и търсене на алтернативи
Недостатъчно финансови средства за обезпечаване изпълнението на Стратегията	Висок	Висока	През целия период	Незавършеност и некачественост в реализирането на Стратегията	Търсене на алтернативни източници и програми
Структурен аспект					
Липса на обособени организационни звена за реализация на Стратегията	Нисък	Ниска	В началото на реализацията	Некачествено управление на процеса на промяната	Създаване на групи от МО, ГЩ, щабове на видовете въоръжени сили и ВВУ за работа по реализация на Стратегията
Липса на обучен личен състав за работа в организационните звена на Стратегията	Нисък	Ниска	В началото на реализацията	Некачествено управление на процеса на промяната	Провеждане на качествено обучение
Текучество в екипа, разработващ и внедряващ Стратегията	Среден	Средна	През целия период	Забавяне на темпа за реализиране на Стратегията	Стремеж за запазване на личния състав на екипа и обучение на перспективни

Описание на риска	Приоритет	Вероятност	Време за появяване	Последици от риска	Превенция за недопускане на риска
					кадри
Социален аспект					
Съпротива от средния управленски персонал	Висок	Висока	През целия период	Подмяна на приоритетите	Провеждане на качествено обучение, комуникиране на идеите и въвличане в процеса на промяната
Забавяне на социалния аспект на промяната поради ресурсна ограниченост.	Висок	Висока	През целия период	Компрометиране на промяната	Отделяне на достатъчно средства за социални програми
Ниска мотивация на служителите за реализация на Стратегията	Среден	Средна	През целия период	Съпротива срещу промяната	Въвличане и превръщане на всеки служител в агент на промяната